

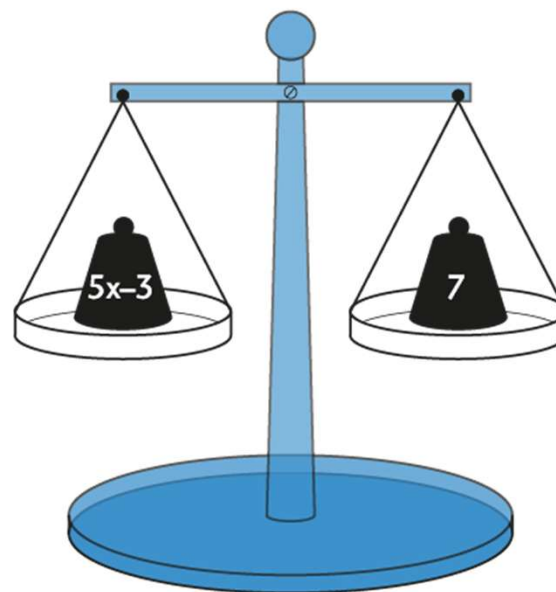
Ligninger

Herlev
Gymnasium & HF

Hvad er en ligning?

- =
- Tal
- Ubekendt variabel

$$5x - 3 = 7$$

$$-3x + 4 = 2x - 15$$

$$4x = -128$$

Lineære ligninger

- Har formen

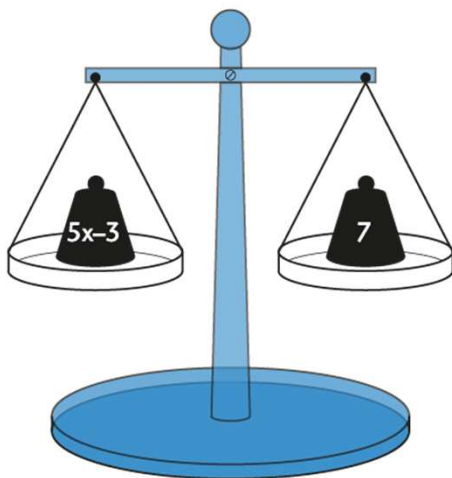
Variabel   Konstanter

$$ax + b = cx + d$$

Koefficienter

Mål

- Løse ligningen – dvs. vi vil gerne vide hvad den ubekendte variabel kan være.
- **MEN** – hver side af = skal stadig være lige store.

Lineære ligninger

Regel 5: Ligningsløsning

- A. Man må lægge det samme tal til på begge sider af lighedstegnet.
- B. Man må trække det samme tal fra på begge sider af lighedstegnet.
- C. Man må gange med det samme tal på begge sider af lighedstegnet (dog ikke med 0).
- D. Man må dividere med det samme tal på begge sider af lighedstegnet (dog ikke med 0).
- E. Nulreglen: $a \cdot b = 0$ netop når $a = 0$ eller $b = 0$.

Lineære ligninger

Brug regnereglerne for ligningsløsning til at løse følgende ligninger:

a. $15x = 45$

b. $-6x - 18 = 0$

c. $-11x - 77 = 0$

d. $\frac{2}{3}x = 5$

e. $\frac{3}{7}x - 7 = -5$

Nu til det nye...

IKKE-LINEÆRE LIGNINGER

Den skjulte lineære ligning

$$\frac{5}{x} = 15$$

Men hvad gør vi så, når vi ikke kan dividere med x ...?

... vi ganger med x !

Og så bliver det en lineær ligning.

$$\frac{49}{4x} = 3$$

Ligningssystemer – 2 ubekendte

Der kan godt være mere end 1 ubekendt i en ligning.

$$2x + 3y = 10$$

$$x =$$

Vi skal bruge en ligning mere:

$$4x - 5y = -13$$

Ligningssystemer – 2 ubekendte

Vi løser ligningen ved
substitution:

$$2x + 3y = 10$$

$$x =$$

$$4x - 5y = -13$$

Ligningssystemer – 2 ubekendte

METODE: Substitution

1. Isolér den ene ubekendte (f.eks. x) i den ene ligning.
2. Sæt ind i den anden ligning.
3. Løs ligningen fra 2. for den anden ubekendte (f.eks. y) i den nye ligning.
4. Når du har fundet den anden ubekendte, kan du regne den første ubekendte ud via ligningen fra 1.

Andre ligninger

Brug regnereglerne for ligningsløsning og substitution til at løse følgende ligningssystemer:

a. I: $5x + y = 1$
II: $4x + 9y = 50$

b. I: $x - 7y = 7$
II: $3x - 5y = 37$

c. I: $15x + 5y = 10$
II: $7x + 11y = 74$

Ligninger med potenser

Regel 11: Ligningsløsning med potenser

For ligningen $x^n = p$, hvor n er et positivt tal, gælder følgende:

1. Hvis n er ulige, har ligningen én løsning:

Hvis $p < 0$, er løsningen $x = -\sqrt[n]{-p}$

Hvis $p = 0$, er løsningen $x = 0$

Hvis $p > 0$, er løsningen $x = \sqrt[n]{p}$

2. Hvis n er lige:

Hvis $p < 0$, har $x^n = p$ ingen løsninger.

Hvis $p = 0$, har ligningen én løsning, nemlig $x = 0$.

Hvis $p > 0$, har ligningen to løsninger, nemlig en positiv og en negativ $x = -\sqrt[n]{p}$.

Ligninger med potenser

Brug regnereglerne for ligningsløsning til at løse følgende ligninger:

a. $x^3 = 27$

b. $x^3 = -125$

c. $x^9 = 0$

d. $x^2 = 36$

e. $x^4 = 81$

f. $x^3 + 13 = 77$